

วารสารหน้าจั่ว...ฉบับประวัติศาสตร์

สถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมไทย เกิดจากความคิดริเริ่มของอาจารย์รุ่นใหม่ในภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรมที่ใช้ความอดสาหะในการสรรหาบทความ และสละแรงกายแรงใจ ในการติดตามและจัดรูปเล่มจนปรากฏดังที่เห็น ผู้เขียนและภาควิชาขอชื่นชมอาจารย์และขอขอบคุณมา ณ ที่นี้

วารสารหน้าจั่ว ฉบับพิเศษ เริ่มต้นปีพุทธศักราชใหม่ ๒๕๔๗ เปิดตัวด้วยบทความที่เสนอความหลากหลายทางความคิด สมดังความหลากหลายของศิลปะและสถาปัตยกรรมที่พบในประเทศไทย บทความทางประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมประกอบด้วยเรื่องที่ว่าด้วยปราสาทหินเมืองต่ำของขอม, เจดีย์-คฤหาของอินเดีย , การศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยสุโขทัย พระอุโบสถและวิหารสมัยอยุธยา , ข้อคิดจากวัดกุฎีดาว อยุธยา และเจ้างของพม่าในพม่าตอนบน ที่เขียนโดยนักประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมรุ่นอาวุโสอย่าง ศาสตราจารย์สันติ เล็กสุขุม และรองศาสตราจารย์อนุวิทย์ เจริญศุภกุล จนถึงรุ่นกลาง อย่าง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปาริสุทธิ เลิศคชาธาร และรุ่นเล็ก เช่น นายวิโรจน์ ชีวาสุขถาวร นายจุมพล เพิ่มแสงสุวรรณ และผู้เขียนเอง นอกจากนี้วารสารยังประกอบด้วยบทสัมภาษณ์ศิลปินแห่งชาติ ดร. ประเวศ ลิมปรังษี ว่าด้วยเรื่องการเรียนและการออกแบบสถาปัตยกรรมไทยของอาจารย์ และบทความเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ของสถาปนิกรุ่นใหม่อย่าง อาจารย์ พินัยสิริเกียรติกุล ที่พยายามหาเอกลักษณ์สถาปัตยกรรมไทยจากปรากฏการณ์ของแสงและเงา ผู้อ่านจะได้เห็นความคิดทางด้านประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมไทย อย่างน้อยของคน ๒ วัย ของนักประวัติศาสตร์และสถาปนิก รุ่นอาวุโสและรุ่นเยาว์ ว่าได้เปลี่ยนแปลงอย่างไรและกำลังจะเป็นไปในทิศทางใด

วารสารหน้าจั่วฉบับพิเศษ เป็นการเปิดโอกาสให้นักประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม และ สถาปนิกสถาปัตยกรรมไทยรุ่นใหม่ได้เผยแพร่ผลงาน เช่น ผลงานวิทยานิพนธ์ ออกสู่สายตาของสาธารณชน วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทของสาขาประวัติ-

ศาสตร์สถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมไทย ของภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม ส่วนใหญ่มีคุณค่าต่อวงการวิชาการ และใช้ความเพียรพยายามสูงเป็นเวลากว่าหลายปีกว่าจะเสร็จสมบูรณ์ วารสารหน้าจั่วฉบับพิเศษยังเป็นการกระตุ้นความสนใจคนรุ่นใหม่ให้หันมาสนใจองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมไทยท่ามกลางกระแสการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์และโลกของการสื่อสารแบบไร้พรมแดน ที่วิชาทางด้านประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมไทยถูกมองว่าล้าหลัง และเป็นการเดินทวนกระแสโลก

ผู้เขียนรู้สึกสะท้อนใจจากบทสัมภาษณ์ ดร. ประเวศ ลิมปรังษี ในคราวที่ท่านขอฝากตัวเป็นศิษย์เรียนวิชาสถาปัตยกรรมไทย อาจารย์พระพรหมพิจิตรกล่าวว่า

...เธอเกิดช้าไปแล้ว...เค้าเลิกกันหมดแล้ว...

เธอเรียนไปก็ไม่ได้อะไรหรอก....นอกจากความทุกข์

นี่เป็นคำพูดของพระพรหมพิจิตรเมื่อกล่าวห่าลิบปีที่แล้ว ประหนึ่งว่าสถาปัตยกรรมไทยแบบประเพณีกำลังจะสูญสลาย แต่ก็อดคิดไม่ได้ว่า คนรุ่นใหม่จะสืบทอดความรู้ที่มีมาแต่ในอดีตไม่ได้เสียหรือ เพราะแม้แต่ความรู้ที่อยู่ไกลถึงอเมริกาและยุโรป เรายังข้ามไปศึกษามาได้ แค่ว่าของใกล้ตัวจะทำได้หรือไม่? แต่อย่างไรก็ตามก็เข้าใจว่า การศึกษาด้านประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมไทย เช่นในอดีต ได้รับความสนใจน้อย เพราะการศึกษาต้องใช้ความเพียรพยายาม เวลา และมีความอดสาหะสูง แต่กลับได้รับผลตอบแทนน้อย เนื่องจากไม่มีผู้สนับสนุน นอกจากความรักและศรัทธาในงานที่ทำแล้ว คงไม่มีแรงอย่างอื่นที่มีกำลังมากพอที่จะสามารถเหนี่ยวรั้งให้ยังคงปฏิบัติหน้าที่ของตนสืบต่อไปได้

เพราะฉะนั้นการกระตุ้นให้คนรุ่นใหม่เกิดความรัก ความศรัทธา และความอยากรู้อยากเห็น ในสาขาวิชาประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมไทย คงจะเป็นหนทางหลักทางเดียวกระมังที่จะสามารถสืบทอดและธำรงวิชาดังกล่าวต่อไปได้ แต่ขณะเดียวกันน่าจะเป็นการปรับความรู้เดิมให้เข้ากับยุคสมัย เป็นการประสานระหว่างเก่าและใหม่ ให้คน ๒วัยสื่อสารกันได้และรู้เรื่อง เหมือนวัฒนธรรมที่ไม่มีการหยุดนิ่ง มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาแล้วคิดว่า เราน่าจะได้คนรุ่นใหม่ที่มีรักสาวิชาประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมไทย ที่ไม่ใช่แค่ กาย และ ปาก แต่ได้ใจของเขาด้วย

โชติมา จตุรวงศ์

๙ มกราคม ๒๕๔๗